

Tewerkstelling in de Belgische tabakssector

Samenvatting

- In de Europese Unie creëert de tabakssector 1.5 miljoen banen
- De tabakssector in België is goed voor **12.707 tot 17.286** jobs
- Het verschil tussen deze twee inschattingen ligt in de berekening van het aantal banen verbonden met de verkoop van tabaksproducten (onrechtstreekse tewerkstelling).

Inleiding: de waardeketen van tabaksproducten

Voor deze schatting beschouwen we de ‘tewerkstelling in de tabakssector’ als de som van de tewerkstelling die gecreëerd wordt in de verschillende stappen van de waardeketen (productie en verkoop) van tabaksproducten, te weten:

1. Het kweken en oogsten van tabaksbladeren (Tabakstelers)
2. Verwerking van tabaksbladeren tot afgewerkte producten door tabaksbedrijven (Tabaksproducenten) en de productie van grondstoffen en machines nodig voor de productie en verkoop van tabaksproducten (Toeleveranciers)
3. De groothandel, opslag en distributie van tabaksproducten
4. & 5. De verkoop van tabaksproducten in de kleinhandel¹.

Hier wordt onderscheid gemaakt tussen handelszaken waarvoor de verkoop van tabaksproducten een essentiële bron van inkomen is (krantenwinkels, nachtwinkels en tabaksspeciaalzaken) enerzijds, en handelszaken waarvoor de verkoop van tabaksproducten een bijkomstige bron van inkomsten is (supermarkten en tankstations) anderzijds.

¹ Het gaat hier enkel over de verkoop in de kleinhandel. Werkgelegenheid gelieerd aan de verkoop van tabaksproducten via sigarettenautomaten is opgenomen in punt 3.

Schatting van de tewerkstelling in de Belgische tabakssector

1. Tabakstelers

Het aantal tabakstelers in België wordt anno 2015 geschat op 50 à 55 (cijfer van het tabakssyndicaat te Wervik²).

<i>(Tabaksteelt)</i>	Werkgelegenheid
Ondergrens	50
Inschatting	55

2. Tabaksproducenten & toeleveranciers

Cijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid tonen aan dat er in België 1.649 arbeidsplaatsen (verzekeringplichtig personeel) verbonden zijn aan de vervaardiging van tabaksproducten (Nace-Bel code 12.000 – cijfers 2de kwartaal 2013). Het gaat om 532 bedienden en 1.117 arbeiders.

Gezien het belang van de effectieve productie van sigaretten in ons land beperkt is, en om de berekening niet nodeloos complex te maken, gaan we er van uit dat de bedienden tewerkgesteld worden door de tabaksproducenten (in verkoop-, marketing-, managementfuncties...), terwijl de arbeiders in de toeleveringsindustrie werkzaam zijn (productie van filtermateriaal, sigarettenblaadjes, verpakkingsmateriaal...).

Bij de tewerkstelling in de toeleveringsindustrie tellen we bovendien nog de arbeidsplaatsen gelinkt aan de branche van sigarettenautomaten (niet opgenomen onder Nace-Bel 12.000). Een Nederlandse studie toont aan dat de 15.000 sigarettenautomaten in Nederland werkgelegenheid creëren voor 400 personen³. Het aantal sigarettenautomaten in België wordt geschat op 8.000.⁴ Indien we deze cijfers extrapoleren is het realistisch te veronderstellen dat de sigarettenautomatenbranche in België goed is voor (minstens) 212 jobs.

² Koestraat 65, B-8940 Wervik, +32 (0)56 31 18 03

³ Gerritsen, M., van der Voort, J., Rougoor, W., Smits, T. & Huizer, S. "Economische effecten beperken verkooppunten tabak", SEO Economische Onderzoek in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2014).

⁴ <http://www.express.be/sectors/nl/retail/exploitant-sigarettenautomaten-sluit-de-deuren/209570.htm>

<i>(Tabaksproducenten)</i>	Werkgelegenheid
Ondergrens	532
Inschatting	532

<i>(Toeleveringsindustrie)</i>	Werkgelegenheid
Ondergrens	1.329 (1.117 + 212)
Inschatting	1.329 (1.117 + 212)

3. Groothandel, opslag en distributie

Cijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid tonen aan dat er in België 954 arbeidsplaatsen verbonden zijn aan de groothandel in ruwe tabak en tabaksproducten (Nace-Bel codes 46.215 & 46.350 – cijfers 2de kwartaal 2013). Daarnaast heeft ons land met Tabaknatie een wereldspeler in de opslag en distributie van tabaksproducten in huis, die goed is voor 400 arbeidsplaatsen.

<i>(Groothandel, opslag en distributie)</i>	Werkgelegenheid
Ondergrens	1.354 (954 + 400)
Inschatting	1.354 (954 + 400)

4. Kleinhandel: krantenwinkels, nachtwinkels en tabaksspecialzaken

Voor een groot deel van de kleinhandelaars is de tabaksverkoop een essentiële bron van inkomsten. Uit cijfers van Begrotingsminister Hervé Jamar, blijkt dat het aantal krantenwinkels in België eind 2014 geschat wordt op 3.106.⁵ Deze zijn voor een derde van hun omzet en de helft van hun nettowinst aangewezen op de verkoop van tabaksproducten.⁶ Zonder deze verkoop zouden deze handelszaken economisch niet overleven, en zouden dus minstens 3.106 jobs op de helling staan (indien we er van uitgaan dat het om eenmanszaken gaat). Wanneer we uitgaan van een

⁵ <http://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/54/ic086.pdf>

⁶ Rendabiliteitsstudie uitgevoerd door studie bureau connesence in opdracht van Unizo, Buurtsupper.be, VFP en Prodipresse
http://www.unizo.be/kopenenverkopen/pers/unizo_over_controles_op_verbod_tabaksreclame_helpt_netto_winst_dagbladhandelaars_afkomstig_uit_tabaksverkoop.html

tewerkstelling van gemiddeld 1.5 personen per winkel (een meer realistische inschatting) komen we uit op 4.659.

Voor nachtwinkels maken we dezelfde redenering. Ons land telt zowat 2.500 nachtwinkels⁷, ook hier gaan we er voor de conservatieve schatting van uit dat elke winkel één arbeidsplaats vertegenwoordigt (dus 2.500 arbeidsplaatsen in totaal), voor de ruimere schatting gaan we er van uit dat elke winkel gemiddeld anderhalve job vertegenwoordigt en komen zo uit op 3.750 jobs.

Cijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid tonen bovendien aan dat er in België 259 arbeidsplaatsen verbonden zijn aan de verkoop van tabak in tabaksspecialzaken (Nace-Bel codes 47.260 - cijfers 2de kwartaal 2013). Het spreekt voor zich dat ook deze jobs rechtstreeks afhangen van de tabakssector.

<i>Kleinhandel (Krantenwinkels, nachtwinkels, tabaksspecialzaken)</i>	Werkgelegenheid
Ondergrens	5.865 (3.106 + 2.500 + 259)
Inschatting	8.668 (4.659 + 3750 + 259)

5. Kleinhandel: supermarkten en tankstations

Bij handelaars die niet afhankelijk zijn van tabaksverkoop voor hun economisch voortbestaan nemen we de bijdrage van de tabaksverkoop in de totale omzet als basis. Een Nederlands onderzoek (2014) toont aan dat er in dat land 2.666 tot 2.867 voltijdse banen verbonden zijn aan de tabaksverkoop in supermarkten. Indien we deze cijfers extrapoleren naar het aantal supermarkten in België komen we uit op 2.378 tot 2.558 arbeidsplaatsen.⁸

⁷ In 2013 waren er in totaal 949 nachtwinkels in Vlaanderen (cijfers VVSG - Comeos). Gezien dit aantal jaarlijks met gemiddeld vijf procent groeit, en nachtwinkels sterk aanwezig zijn in steden (Brussel) gaan we voor 2015 uit van 2.500 nachtwinkels. Het gaat hier om een conservatieve inschatting, onderzoeksbureau 'Food in Mind' schatte het aantal nachtwinkels in 2012 op 3.700 winkels:

http://www.foodinmind.com/sites/default/files/page_flips_facilitaire_catering_2014_0.pdf

⁸ Het Nederlands onderzoek waarvan sprake gaat uit van 4.300 supermarkten. Uit cijfers van de FOD Economie blijkt het aantal supermarkten in België op 3.836 te liggen:

http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/organisatie/statbel/informatie/statbel/in_de_kijker_archief/in_de_kijker_2014/meer_hyper-en_supermarkten_in_Vlaanderen_en_Wallonie.jsp#.VS5c59yUfjo

Hetzelfde Nederlandse onderzoek schat het aantal arbeidsplaatsen verbonden met de verkoop van tabak bij tankstations op 1.665 tot 3.875 voltijdbanen (de boven en ondergrens liggen hier ver van elkaar gezien de inschatting bemoeilijkt wordt door het feit dat het belang van tabaksverkoop in de omzet sterk afhangt van de fluctuerende benzineprijs). Indien we dit extrapoleren naar het aantal tankstations in België komen we uit op 1.199 tot 2.790 arbeidsplaatsen.⁹

<i>Kleinhandel (Supermarkten, tankstations)</i>	Werkgelegenheid
Ondergrens	3.577 (2.378 + 1.199)
Inschatting	5.348 (2.558 + 2.790)

Conclusie: tewerkstelling in de Belgische tabakssector

Een conservatieve schatting van de tewerkstelling gelinkt aan de Belgische tabakssector levert een cijfer van 12.707 arbeidsplaatsen op, een ruimere schatting geeft 17.286 jobs.

De Europese sectorvereniging CECCM schat de totale tewerkstelling in de EU-tabakssector (volledige waardenketen) op 1.5 miljoen¹⁰. België, dat grofweg 2% van de EU-bevolking telt, zou dus verantwoordelijk zijn voor 1% van de totale Europese tewerkstelling. Gezien het kleine belang van tabaksteelt en tabaksproductie in ons land, lijkt onze inschatting adequaat te zijn.

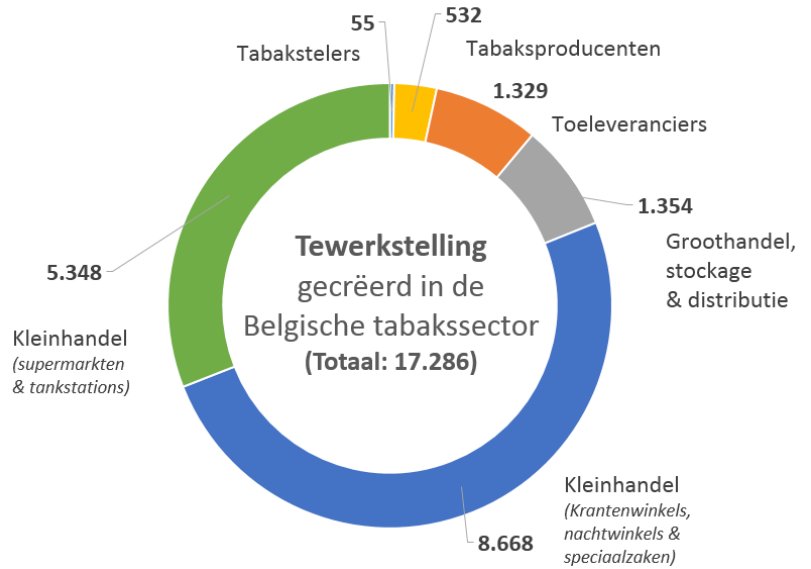
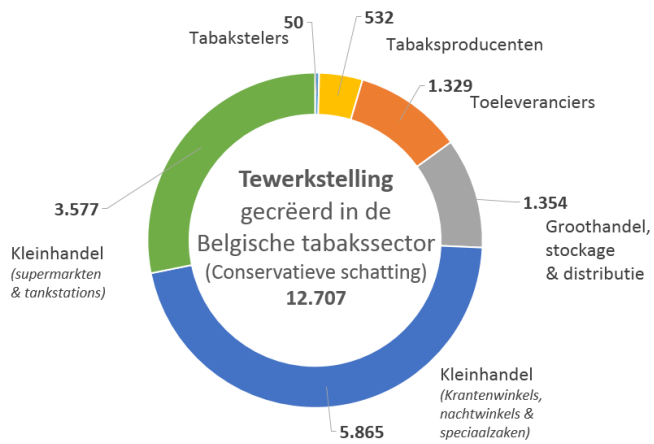
(Zie grafische voorstelling op volgende pagina)

⁹ Het Nederlandse onderzoek gaat uit van 4.166 tankstations, voor ons land gaan we uit van 3000 tankstations (De Belgische petroleumfederatie schatte het aantal tankstations in België in 2014 op 3178 stuks: <http://www.petrolfed.be/nl/petroleumindustrie/economie/evolutie-van-het-aantal-tankstations>).

¹⁰ http://www.ceccm.eu/4_2.CECCM_Leaflet.pdf

CIMABEL vzw/ASBL

Raming Points of Sale (POS)

- Krantenwinkels 3.106
- Nachtwinkels 2.500
- Tabakspeciaalzaken 76
- Supermarkten 3.836
- Tankstations 3.000
- Sigarettenautomaten 8.000

Totaal: 20.518